

POSTANOWIENIE

Dnia 23 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Kozłowska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Strzelczyk

SSN Karol Weitz

w sprawie z powództwa Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa z siedzibą w W.
przeciwko C. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w G.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 23 stycznia 2020 r.,
zażalenia strony pozwanej
na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 24 maja 2019 r., sygn. akt V ACa (...),

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 24 maja 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...) odrzucił skargę kasacyjną strony pozwanej od wyroku tego Sądu z dnia 29 sierpnia 2018 r., wskazując, że została ona wniesiona po upływie ustawowego terminu. Odpis wyroku z uzasadnieniem został doręczony pozwanej, na jej wniosek, w dniu 23 października 2019 r. Następnie pozwana złożyła wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu i o zwolnienie od kosztów sądowych. Sąd Apelacyjny w [...] postanowieniem z dnia 14 grudnia 2018 r. zwolnił pozwaną od opłaty od skargi kasacyjnej i ustanowił dla niej pełnomocnika z urzędu do sporządzenia skargi kasacyjnej i reprezentowania przed Sądem Najwyższym; temu pełnomocnikowi w

dniu 4 marca 2019 r. doręczono odpis wyroku Sądu Apelacyjnego; pełnomocnik przedstawił w dniu 4 marca 2019 r. opinię o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej. Pozwana ustanowiła pełnomocnika z wyboru, który w dniu 15 kwietnia 2019 r. wniósł skargę kasacyjną. W ocenie Sądu Apelacyjnego termin dla wniesienia przez tego pełnomocnika skargi kasacyjnej należało liczyć od dnia 23 października 2019 r. Bieg terminu do wniesienia skargi kasacyjnej nie mógł być liczony od 4 marca 2019 r. ponieważ wynikające z zastosowania art. 124 § 3 k.p.c. „przedłużenie” terminu, stanowi wyjątek pomyślany tylko dla sytuacji, gdy skargę kasacyjną składa pełnomocnik ustanowiony z urzędu.

W zażaleniu na postanowienie z dnia 24 maja 2019 r., pozwana zarzucając naruszenie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 398⁵ § 1 k.p.c., art. 124 § 3 k.p.c., art. 118 § 5 k.p.c. wносиła o jego uchylenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Nie można odmówić racji Sądowi Apelacyjnemu, gdy zaznacza, że uregulowanie z art. 124 § 3 k.p.c. oddziałuje na bieg terminu do wniesienia skargi kasacyjnej. Przepis stanowi bowiem, że razie ustanowienia adwokata lub radcy prawnego na wniosek zgłoszony przed upływem terminu do wniesienia skargi kasacyjnej przez stronę, która prawidłowo zażądała doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem, sąd doręcza ustanowionemu adwokatowi lub radcy prawnemu orzeczenie z uzasadnieniem z urzędu, a termin do wniesienia skargi kasacyjnej biegnie od dnia doręczenia pełnomocnikowi orzeczenia z uzasadnieniem. Powołany przepis odmiennie więc niż art. 398⁵ § 1 k.p.c. określa początek biegu dwumiesięcznego terminu do wniesienia skargi kasacyjnej i niewątpliwie tworzy dla strony korzystającej z pomocy pełnomocnika ustanowionego z urzędu przywilej polegający na definitywnym unicestwieniu skutków procesowych jakie spowodowało uprzednie, prawidłowe, doręczenie stronie orzeczenia z uzasadnieniem, na jej wniosek.

Sąd Apelacyjny opowiedział się za ograniczeniem tego przywileju tylko do stanu wynikającego wprost z tekstu ustawy, wykluczył natomiast możliwość odmiennego niż w art. 398⁵ § 1 k.p.c. (w związku z art. 387 § 3 k.p.c.) oznaczenia początku biegu terminu do wniesienia skargi kasacyjnej przez pełnomocnika

z wyboru, którego strona ustanowiła dopiero wówczas, gdy pełnomocnik z urzędu odmówił jej wniesienia. Jakkolwiek brzmienie przepisu przemawiałoby za stanowiskiem Sądu Apelacyjnego, to jednak dostrzec też trzeba potrzebę ochrony interesów strony. Otwarcie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej wymagałoby złożenia przez nią wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej, co w sposób oczywisty wydłużyłoby postępowanie, przy czym, w opisanych okolicznościach, nie można z góry przesądzić pozytywnego rezultatu takiego wniosku. Poszanowanie prawa dostępu strony do sądu, w tym również Sądu Najwyższego, na co zwrócił uwagę Europejski Trybunał Praw Człowieka w decyzji z dnia 26 czerwca 2018 r., nr 11414/15, wskazuje na potrzebę takiego rozumienia art. 124 § 3 *in fine* k.p.c., które nie będzie tworzyć nieuzasadnionej bariery w dostępie do wymiaru sprawiedliwości. Należy zatem opowiedzieć się za takim rozumieniem uregulowania wynikającego z art. 124 § 3 k.p.c., że termin do wniesienia skargi kasacyjnej dla pełnomocnika ustanowionego z wyboru po tym jak pełnomocnik ustanowiony z urzędu odmówił wniesienia skargi kasacyjnej, biegnie od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem pełnomocnikowi ustanowionemu z urzędu. Dodać trzeba, że takie stanowisko Sąd Najwyższy zajął już w postanowieniu z dnia 14 stycznia 2015 r. I CZ 98/14 (nie publ.) akcentując, że nie ma przepisu pozwalającego inaczej określić bieg terminu do wniesienia skargi kasacyjnej. Na wiążący dla biegu terminu do wniesienia skargi kasacyjnej skutek w postaci doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem pełnomocnikowi z urzędu Sąd Najwyższy wskazuje również, gdy następuje wyznaczenie innego, kolejnego, pełnomocnika z urzędu (por. postanowienia z dnia 29 czerwca 2012 r., I CZ 59/12; z dnia 14 października 2011 r., III CZ 45/11; z dnia 12 maja 2017 r., III CZ 16/17- nie publ.).

W okolicznościach rozpoznawanej sprawy, wyrok z uzasadnieniem został doręczony pełnomocnikowi pozwanej ustanowionemu z urzędu w dniu 4 marca 2019 r. i z tym dniem rozpoczął się bieg dwumiesięcznego terminu do wniesienia skargi kasacyjnej. Pełnomocnik z wyboru wniósł skargę kasacyjną w dniu 15 kwietnia 2019 r., zatem z zachowaniem terminu ustawowego.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

